

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Odpovědnost za škodu a nemajetkovou újmu způsobenou insolvenčním správcem

Insolvenční správce je podle insolvenčního zákona povinen při výkonu své funkce postupovat svědomitě a s odbornou péčí; je povinen vyvinout veškeré úsilí, které lze po něm spravedlivě požadovat, aby věřitelé byli uspokojeni v co nejvyšší míře. Společnému zájmu věřitelů je povinen dát při výkonu funkce přednost před zájmy vlastními i před zájmy jiných osob.[1] Jak však postupovat, pokud insolvenční správce své povinnosti poruší, resp. překročí mantinely zamýšlené citovaným ustanovením a v důsledku takového jednání insolvenčního správce je způsobena škoda, popřípadě nemajetková újma, ať už dlužníku, věřiteli, či třetímu subjektu?

Odpovědnost insolvenčního správce

Pokud insolvenční správce poruší své povinnosti, odpovídá za škodu nebo jinou újmu, kterou tímto způsobil, a to jak dlužníku, tak věřitelům a rovněž třetím osobám. Odpovědnosti se insolvenční správce zproští pouze, pokud prokáže, že škodě nebo jiné újmě nemohl zabránit ani při vynaložení veškerého úsilí, které po něm bylo možné spravedlivě požadovat se zřetelem k průběhu insolvenčního řízení. Přitom povinností, za jejíž porušení insolvenční správce odpovídá, je a) povinnost uložená insolvenčnímu správci zákonem; b) povinnost uložená mu rozhodnutím soudu; nebo c) povinnost insolvenčního správce jednat s odbornou péčí.[2] Při výkladu pojmu odborné péče se praxe ustálila v názoru, že tímto ustanovením insolvenčního zákona jsou na insolvenčního správce kladeny vyšší nároky než například na statutární orgán obchodní korporace, který je povinen jednat s „péčí řádného hospodáře“. Ustanovení insolvenčního zákona o odpovědnosti insolvenčního správce je založeno na principu objektivní odpovědnosti, a tedy nevyžaduje se zavinění insolvenčního správce. Při uplatnění náhrady škody resp. nemajetkové újmy, je třeba pamatovat na promlčecí doby, které insolvenční zákon v citovaném ustanovení stanoví. Náhradu škody, resp. nemajetkové újmy vůči insolvenčnímu správci tak je třeba uplatnit ve dvouleté subjektivní lhůtě, která počíná běžet od okamžiku, kdy se poškozený (tedy dlužník, věřitel nebo třetí subjekt) dozvěděl o výši škody a o odpovědnosti insolvenčního správce. Nejpozději se však právo na náhradu škody, resp. nemajetkové újmy promlčí 3 roky od skončení insolvenčního řízení, resp. 10 let poté, jde-li o škodu způsobenou úmyslným trestným činem, za který byl insolvenční správce pravomocně odsouzen.

Odpovědnost státu

Insolvenční správce tedy odpovídá za škodu, jakož i nemajetkovou újmu, kterou porušením svých povinností při výkonu své funkce způsobil. Otázkou však zůstává, zda v případě porušení povinností insolvenčního správce je možno domáhat se odškodnění rovněž vůči státu postupem podle zákona [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZoSŠ“).

Rozhodovací praxe se ustálila v názoru, že insolvenční správce není bez dalšího veřejnoprávním orgánem. Ačkoliv například Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 25.6.2002, sp. zn. Pl. ÚS 36/01 (dlužno podotknout, že zmíněný nálezh se vztahoval k předchozí právní úpravě zákona o konkurzu a vyrovnání) vymezil povahu správce konkurzní podstaty jako zvláštního veřejnoprávního orgánu, tento svůj závěr následně korigoval v pozdějším nálezu ze dne 13.7.2010, sp. zn. Pl. ÚS 14/10 (vztahujícím se již k insolvenčnímu zákonu), dle něhož je namístě zkoumat povahu konkrétní činnosti insolvenčního správce z materiálního hlediska, neboť jako orgán veřejné moci vystupovat může, avšak nemusí. Teorie i praxe se tak postupně ustálila na závěru, že insolvenční správce není veřejnoprávním orgánem, proto stát a priori za jeho činnost neodpovídá.

Nutno nicméně zdůraznit, že insolvenční správce při své činnosti podléhá dohlédací činnosti insolvenčního soudu. Dle ustanovení § 10 insolvenčního zákona platí, že insolvenční soud v průběhu insolvenčního řízení mj. průběžně vykonává dohled nad postupem a činností ostatních procesních subjektů a rozhoduje o záležitostech s tím souvisících. Dle ZoSŠ odpovídá stát za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci, přičemž se jedná jednak o škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím a také nesprávným úředním postupem. A právě v případě, kdy insolvenční správce poruší své povinnosti a současně dojde k selhání dohlédací činnosti insolvenčního soudu, v důsledku čehož dojde ke vzniku škody či jiné újmy, lze tuto situaci za určitých okolností kvalifikovat jako nesprávný úřední postup, a tudíž lze odvolit odpovědnost státu dle ZoSŠ. K tomuto závěru dospěl mimo jiné Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 30.3.2015, sp. zn. 29 Cdo 3213/2010 (ač se vztahuje k předchozí právní úpravě, lze jeho závěry aplikovat rovněž na insolvenční zákon). Aby však v takovém případě bylo lze uvažovat o odpovědnosti státu, musí být splněno několik podmínek. Především musí dojít ke škodlivému následku v důsledku porušení povinností insolvenčního správce za současného selhání dohlédací činnosti insolvenčního soudu (například neudělení pokynu k učinění úkonu). Musí zde existovat dvojitá příčinná souvislost, a to jednak mezi porušením povinností insolvenčního správce a vznikem škody, ale současně také mezi porušením povinností insolvenčního soudu a vznikem škody. Naplnění podmínek bude nutno zkoumat v každém jednotlivém případě ad hoc. Rovněž v případě uplatňování nároku vůči státu je třeba vzít v potaz běh promlčecích dob, které ZoSŠ upravuje v ustanoveních § 32 a násl.

Závěrem

Univerzální návod k otázce odpovědnosti státu v případě porušení povinností insolvenčního správce tak v kontextu shora uvedeného nelze poskytnout. Otázku, zda je možno se v případě škody, či nemajetkové újmy, způsobené insolvenčním správcem, domáhat jejich náhrady toliko po insolvenčním správci, či zda bude možné uplatnit rovněž postup dle ZoSŠ, bude třeba vždy pečlivě zvážit dle konkrétních okolností případu.

Kateřina Popelková

Florentinum (building C)
Na Florenci 15
110 00 Praha 1

Tel.: +420 225 385 333
Fax: +420 225 385 444
e-mail: wl@weinholdlegal.com

[1] Ustanovení § 36 odst. 1 zákona [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „insolvenční zákon“).

[2] Ustanovení § 37 insolvenčního zákona.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Povinnost složit jistotu na náklady řízení incidenčního sporu a její zánik v reorganizaci](#)
- [Řízení o směnečném platebním rozkazu](#)
- [Nález Ústavního soudu k privilegovanému postavení pohledávek státu v insolvenčním řízení](#)
- [Hledání logiky v zákazu nabývání zpeněžovaného majetku z majetkové podstaty](#)
- [Nepřiměřenost úroku z prodlení s ohledem na délku exekučního řízení](#)
- [Exekuce pod taktovkou státu - znovu a hůře?](#)
- [Složení doplatku jistoty v souvislosti s předběžným opatřením v insolvenčním řízení](#)
- [Role znalce při zkoumání testu nejlepšího zájmu v insolvenci](#)
- [Exekutorské zástavní právo jako zajištění v insolvenčním řízení a ingerence exekučních soudů](#)
- [Vymáhání pohledávky věřitele při spáchání úpadkového trestného činu členem statutárního orgánu společnosti](#)
- [Načasování převodu směňky](#)